

Eriarvoisuuden maantiede nuorten liikunnassa

**Syrjäseutu lasten ja nuorten liikkumisen
tilana: Tässä seison enkä muuta voi?**

Päivi Armila UEF / KAKS

**Liikuntatieteen päivät syyskuu 2025
Jyväskylä**

*Miten mukaan, kun ”kaikki” on
kaukana?*

*Miten mukaan, kun "ketään" ei ole
missään?*

Tausta ja tavoite

- Maantieteellinen epäreiluus $\leftarrow \rightarrow$ kilometrien konkretia mahdollisuusrakenteita muovaamassa.
- "Kaksoisperiferia" $\rightarrow$ niukkuuden tai puuttumisten kautta reunustuva nuoruus (rakenteellisesti ja symbolisesti) – ohjelmien, lupauksen ja (hallinnan) strategioiden + elämismaailman väliset kuilut.
- "Takametsänuoruuden" sosioekonominen ja sosiokulttuurinen toiseus – tuntuu "luissa ja ytimissä" monin tavoin (mutta ei tule aina tunnistetuksi).
- **STOP!:** Toiseuden näkyväksi tekemisen ja liikkeelle lähtemisen tavoite.

Tutkimuskontekstit, -kentät ja informantit

- Nuoret: kaukaiset rajaseutukylät, joissa 1-3 nuorta + syrjäiset taajamat tai kaupunginosat sivukylineen, nuoria useampia (kokoontuvat taajamien nuorisotiloihin).
- Nuorten kanssa toimivat aikuiset: ohjaajat (liikunnassa ja kunnissa), vanhemmat, "ankkurisukulaiset", valmentajat, liikuntapaikkavastaavat.

→ Peruste: go-along - monipaikkaisen etnografian välimatkaisuudet (ns. "tutkimusekonomia") → triangulaatiotietämisen tarpeellisuus tilastovirheiden todellisuuksissa.

Aineistot ja menetelmät

- ◆ Syrjäisillä seuduilla asuvien lasten ja nuorten haastattelut
- ◆ Havainnointikuljeskelu ja osallistuminen kylissä
- ◆ Työpajat nuorisotaloilla, unelmat ja toteuttamiset
- ◆ Aikuishaastattelut – valmentajat, vetäjät, nuorisotyöntekijät, liikuntavastaavat, vanhemmat

Päämäärä elämämaailmallisessa perspektiivissä

- Yhteiseen tietämiseen päätyminen episteeminen prosessi.
- Hallinnan lokeroista poisoppiminen.
- "Sivutuotteena" puhutun sisällöllinen rikkaus – sisältöä, kun muoto unohtuu?
- Yllätysmomentti... aineistoilla on mahdollisuus yllättää.

Aineistojen kautta: lopettamisten (joukkue)lajitodellisuudet

- ◆ *"Mie harrastin vähän aikaa koripalloa [seuran nimi], se oli tosi mielenkiintoista. Ja mie tykkäsin siitä tosi paljon. Mut sen välimatkan takia. Sen takii mie jouduin lopettamaan sen. Se sitten jäi. Mut mie oisin kyllä varmasti jatkanu siitä jos se ois ollu lähellä. Mutta kun sinne on kuitenkin 80 kilometrii. Ja sitten ne harkatkin, oli neljä kertaa viikossa. En ois sitten päässy." (yläkouluikäinen tyttö, Pohjois-Karjala)*

Aineistojen kautta: uupuneisuuden kouluvuodet

"Se päivärutiini on muuttunut tosi paljon, ei oo just aikaa monille asioille mitä just kaipais silleen, tai no vois olla aikaa, mut ei oo jaksamusta tehdä."

"Oli raskasta ku mä olin siinä, se X:n peruskoulu, olin siellä [ruokalassa] topissa [työssä oppimassa] ni jossain kohtaa työt alko seittemältä niin neljän jälkeen herätys ku viiden jälkeen olevalla linkalla pitää täältä [kotikylästä] lähtee."

Aineistojen kautta: nuorisotoimen paikallinen ymmärrys ja sen potentiaali

- ◆ *"Täältä nuokalta mejän on helppo lähtee pyörillä uimaan."*
- ◆ *"Täällä voi keksiä, vaikka kesken kaiken, mennä retkelle mehtään tai frisbee-golfia heittämään.. eipä sieltä [kaupunkikeskustan nuokalta] silleen lähetä, aattele jos sata nuorta niin mitenpä."*
- ◆ *"Oon huomannut että nyt kiinnostaa kuntosali, ja yritänki saada nuorisotoimelle nyt omia ilmasia vuoroja."*

Aineistojen kautta: tee-se-itse- paikallisuus

- ◆ ”Täällä on hyvä, kun voi mopoilla, pyörillä voi käyvä [taajamassa kuntosalilla], kun siellä ei oo kettään, ei tarvii varata vuoroja, saa rellestää miten haluvaa. Saa vappaammin olla ku jos ois porukkaa.”
- ◆ Paikallisten nuorisokulttuurien ja porukoiden ”projektiosaaminen”!
- ◆ Avarien (ja tyhjien) ympäristöjen toimintapotentiaali: metsät, rannat, sora- ja soramontut – ja sallivuutta ”henkivät” yhteiset tilat

Aineistojen kautta: perhepääomien merkitys

- ◆ *"Mie lupasin että etsin hälle [jääkiekosta innostuneelle alakoululaiselle] joukkueen, kun hän ensin käy reippaasti alkutalven miun kanssa tuolla [52 km:n päässä sijaitsevassa kaupungissa] yleisöluistelussa joka sunnuntai." (äiti, Etelä-Savo)*
- ◆ *"Siskon mies ohjaa yhtä ryhmää tuolla ja toi meidän isommat lapset tänne." (äiti, Pohjois-Savo)*

Mahdollistajista lyhyesti

- Perhepääoma
- Ankkuriaikuiset
- Paikalliset mahdollistajatoimijat
- Omatoimivuoruus
- **Toiveina/toivona:** kuljetukset ja/tai- lämpimät "välitilat" (kunnan väliintulon mahdollisuus) – liikuntapaikkojen "paikkaisuuden" ymmärtäminen

Nuorten liikkuminen kuntapalveluperspektiivistä

- ◆ Nuorisotoimen ja -tilojen mukaan ottaminen! (velvoittaminen?) – liikunnallisuutta nuorisotoimeen!
- ◆ Kyytikustannuskysymys nostettava pöydälle!
- ◆ Liikunnan ja liikuntaolosuhteiden ajattelemisen laajasti! – ulos lajiajattelun kahleista (urheilukenttä on yli 2000 vuotta vanha keksintö, tarvetta siis ajatella uudesti...)

Kaikki tekivät,
kaikki
innostuivat,
“liikkeen
kautta”.

